

Fact Finding Notitie

naar aanleiding van beschuldigingen rond gedane leningen en giften van en aan de Stichting TitanE

Verantwoording

In de afgelopen maanden is het bestuur van de Stichting TitanE bestookt met een litanie van e-mails, van aantijgingen, beschuldigingen, hele en halve waarheden. De toonzetting is emotioneel en soms van persoonlijke aard. Het bestuur van de Stichting TitanE heeft besloten niet op betrekkingniveau te reageren omdat zij niet mee wil gaan in deze vorm van communicatie.

Wel is het voor het bestuur aanleiding om alle kwesties op zakelijke merites te onderzoeken. Alle jaarrekeningen, bestuursbesluiten en e-mailverkeer maken onderdeel uit van dit onderzoek.

Inleiding

Stichting TitanE is de oudste Molukse ontwikkelingsorganisatie in Nederland. Haar voorloper, Rela '69 werd in 1969 opgericht en is in 1996 opgegaan in de Stichting TitanE.

Stichting TitanE is ook de enige Molukse organisatie die zich heeft geprofileerd op diverse terreinen:

- Duurzame Ontwikkeling, Lokale Agenda 21, Millenniumgoals en Sustainable Development Goals.
- Mensenrechten, daarbij in het bijzonder de Inheemse rechten van diverse Molukse Masyarakat Adat gemeenschappen.
- Structurele armoedebestrijding in de vorm van meer dan 100 kleinschalige projecten.
- Noodhulp, na de Kerusuhan (1999-2003), waar Stichting TitanE samen met de partners een niet onbelangrijke rol heeft gespeeld, zowel bij de noodhulp, als bij mensenrechten en vredesinitiatieven.
- Begin van de 21ste eeuw is er behoefte aan een nieuw debat over armoede en sociale ontwikkeling. Over economische groei die wel banen oplevert, in plaats van het fenomeen *jobless growth*. Stichting TitanE lanceerde een nieuwe strategie: het "zelf doen" waarbij partners op de Molukken, boeren ondersteunen waarmee ze zelf hun situatie duurzaam kunnen verbeteren.

Stichting TitanE heeft een visie. Geen politieke maar wel emancipatorische. Wij in Nederland gaan niet bepalen hoe de mensen op de Molukken moeten werken. Niet onze normen en waarden staan centraal maar die van hen. Zet de Nederlands gesocialiseerde bril af en kijk dan naar de ontwikkelingen op de Molukken.

Het kost tijd en geduld, maar op langer termijn gaat dit leiden tot structurele oplossingen. "Dan maar een paar keer op je bek gaan." zei de voorzitter van Stichting TitanE op een bijeenkomst.

Wat hij duidelijk heeft willen maken is dat de structurele armoedebestrijding met vallen en opstaan gepaard gaat. Maar, zo memoreerde hij, dat het door Stichting TitanE toegepaste beleid meer succes heeft dan 50 jaar ontwikkelingssamenwerking. Van alle - door Stichting TitanE geïnitieerde - projecten is meer dan 90% gelukt; dat kan geen enkele organisatie Stichting TitanE na-doen.

Ook memoreerde de voorzitter vijf jaar geleden, dat in de afgelopen 20 jaar meer dan 25 Molukse organisaties actief zijn geweest op onze terreinen. Slechts een enkele organisatie is overgebleven. Zo'n succesvolle stichting is de stedenband Vlissingen-Ambon.

De belangrijkste grondbeginselen van Stichting TitanE zijn:

- Steun op basis van *Demand Driven*.
- Niet Stichting TitanE is de actor, maar haar partners.
- Inbedding in de Molukse cultuur en adat beginselen.

Beschuldigingen en aantijgingen

Met enige regelmaat wordt Stichting TitanE geconfronteerd met aantijgingen en beschuldigingen.

- *Stichting TitanE zou € 4.000.000 uit giro 555 hebben gebruikt.* Feit is dat Stichting TitanE geen enkele Euro heeft ontvangen uit Giro 555. Giro 555 is een initiatief van de 11 samenwerkende hulporganisaties: CARE Nederland, Cordaid, Kerk in Actie, Nederlandse Rode Kruis, Oxfam Novib, Plan International, Save the Children, Stichting Vluchteling, Terre des Hommes, UNICEF Nederland en World Vision.
- *Stichting TitanE zou hulp van medefinancieringsorganisaties hebben gemonopoliseerd.* Feit is dat Stichting TitanE in de afgelopen 25 jaar een betrouwbare partner is geweest van Oxfam Novib en Cordaid. Om als partner te worden beschouwd, word je als organisatie doorgelicht. Zowel organisatorisch als financieel. Niet alleen deze structurele samenwerking, maar ook programmatische samenwerking met Kerk in Actie, Subsidiefonds Project Activiteiten en NCDO (Nationale commissie Duurzame Ontwikkeling) hebben bijgedragen aan het succes van Stichting TitanE.
- *Stichting TitanE geeft geen verantwoording over haar projectsteun.* Feit is dat Stichting TitanE in samenwerking met Oxfam Novib en Cordaid, met grote regelmaat partners uitnodigt voor voorlichting en bewustwording over haar programma. In totaal heeft Stichting TitanE meer dan 23 lokale Molukse gemeenschappen bezocht.

Lesson to learn.

Internationale samenwerking met Indonesië is niet voor iedereen weggelegd. Stichting TitanE adviseert particulieren en organisaties die wat wil ondernemen, dit niet te doen! Charity is namelijk geen basis voor structurele bestrijding van armoede. Maar als een particulier of organisatie desondanks besluit om wel activiteiten te ontwikkelen, dan is het volgende van belang:

- verricht grondig onderzoek (haalbaarheid, wenselijkheid, zijn er andere organisaties met hetzelfde plan)
- zorg voor expertise en ervaring
- stel een plan op
- breid het uit buiten de familiale kring
- en tot slot: zonder een betrouwbare partner ter plaatse is het dweilen met de kraan open.

Kortom: betrokkenheid met de Molukken is geen garantie tot succes.

Zelfs grote Nederlandse bedrijven met lokale vestigingen hebben het moeilijk. Ze doen aan kennisoverdracht en bieden veel werkgelegenheid. Maar slagen er vaak niet in om eerlijk te concurreren met Indonesische spelers. En nieuwe wetgevingen scheppen een lastig klimaat voor buitenlandse ondernemingen.

Dat is ook één van de redenen dat Stichting TitanE zich niet presenteert als onderneming. En daardoor is Stichting TitanE in staat optimaal gebruik te maken van de faciliteiten van de overheid. Maar Stichting TitanE heeft ook kansen benut om samen met het maatschappelijk middenveld en met regionale bestuurders druk uit te oefenen op de centrale overheid. Met als resultaat dat de havenfaciliteiten van Ambon aangepast gaan worden. Stichting TitanE geeft steun aan haar partners. Ook dat is het geheim van succes.

Uit in het verleden gevoerde gesprekken met het Ministerie van Buitenlandse Zaken Nederland, blijkt het volgende:

- Nederlandse ondernemers moeten vooral geduldig zijn: snelheid, zoals dat in Nederland normaal is, is geen goede raadgever.
- Een ondernemer moet voldoende financiële reserves hebben.
- Kleine ondernemers hebben moeite om hieraan te voldoen.
- Het beste is als Nederlandse organisatie te werken middels matchmaking: samenwerking zoeken met andere ondernemers.
- Er bestaan grote cultuurverschillen, ook dat heeft geleid tot mislukking. Investeer in het scheppen van een persoonlijke band. Zorg dat je multireligieus denkt en handelt; gastvrijheid is in Nederland anders dan in de Molukken.
- De ervaring leert dat in de Molukken het met elkaar eten een andere betekenis heeft dan in Nederland. Eten is symboliek, voor het tot stand brengen van een proces, voor het afsluiten van een project.
- Het gevolg van dit alles is dat de export naar Indonesië beperkt is tot slechts € 800 miljoen.

Stichting TitanE is erin geslaagd de verschillen te overbruggen. Door onze partners op de Molukken worden wij voor 75% gezien als Moluks en nog voor 25% als Nederlands. 25 jaar geleden was dit andersom.

Feiten en interpretaties

Het merendeel van de aantijgingen is meningen en/of opinies zonder feitelijke onderbouwing. Dat blijkt uit de vele e-mailberichten die bestuursleden hebben ontvangen.

1. Van alle aantijgingen die aan de orde zijn gesteld, is maar 1 project gebaseerd op naar voren gebrachte feiten. Een andere lening is volledig afgehandeld en verantwoord.
2. Alle overige zaken vallen niet onder de zakelijke verantwoordelijkheid van Stichting TitanE en bestuursleden.

a. Leningaktie "Revolving containers"

Deze actie is op initiatief van Joop Burgerhout tot stand gekomen. In totaal gaat het om een geleend bedrag van circa € 135.000. Deze leningen zijn voorzien van een overeenkomst en zijn gestort op rekening van Stichting TitanE. Dit betekent dat deze leningen in het voorjaar van 2024 in het accountrapport worden verantwoord, zoals dat te doen gebruikelijk is. Uit de onderzochte stukken blijkt het volgende:

Het doel is te garanderen dat de eerste met nootmuskaat te vullen zeecontainer in juni 2023 de weg zal vinden naar Nederland. Hieruit is slechts een marginale winst te verwachten. Uit de opbrengst wordt een tweede en derde container gegarandeerd. De verwachting is dat in september 2023, 12% van de leningen kan worden afgelost. In december 2023 of begin 2024, afhankelijk van klimaatomstandigheden, kan 35% worden afgelost. En de resterende 53% najaar van 2024.

b. Particuliere leningen

Een andere lening (2021-2022) betreft particuliere leningen door 25 particulieren voor de productie van 25 drogers. 16 leningen zijn inmiddels terugbetaald. 9 personen hebben dit omgezet naar de lening-aktie "Revolving containers". Met hen volgen nog nadere afspraken. Dit is volledig terug te vinden in de jaarrekening over 2023.

Uit e-mails aan de voorzitter blijkt dat Joop Burgerhout, Machiel van der Schoot en Charlotte Lopuhaä het bovenstaande betwisten, zonder enige onderbouwing of feitenrelaas. Het feitelijke verhaal is dat deze leningen in overleg met betrokkenen zijn afgehandeld.

c. Crowdfunding door Charlotte Lopuhaä

De betrokkenheid van Charlotte Lopuhaä met de boeren is groot. Zij heeft met geweldig veel inspanning en creativiteit een grote bijdrage geleverd waarbij zij ook haar persoonlijke netwerk

heeft aangesproken. Dit is niet alleen gewaardeerd maar heeft het bestuur van Stichting TitanE ook geroerd. Zij voelt een geweldige solidariteit met de boeren. Niet alleen door giften maar ook met haar creatieve verkoop van zelfontworpen producten. Zij heeft leningen verstrekt van om en nabij € 16.000. Het exacte bedrag is voor het bestuur van Stichting TitanE niet traceerbaar omdat dit geen leningen zijn die aan Stichting TitanE zijn verleend.

Centrale vraag bij dit onderzoek is: aan wie zijn deze leningen dan verstrekt? Voor zover dit uit de stukken en overeenkomsten blijkt, is dat verleend aan een organisatie/rechtspersoon op Ambon. Met hen is een overeenkomst aangegaan. Dit wordt ook bevestigd met overeenkomsten met de deelnemers.

Stichting TitanE heeft hier geen formele en financiële betrokkenheid bij gehad. Wel is duidelijk, dat er sprake is van interpretaties op basis van emoties. De gedachtegang is "... *dat het een partner van Stichting TitanE betreft en dus is Stichting TitanE hiervoor verantwoordelijk.*" Dit is onte-recht. Het bestuur van Stichting TitanE verwijst hierbij naar medefinancieringsorganisaties zoals Oxfam Novib, Cordaid, Hivos, Giro 555. Zij zijn niet verantwoordelijk voor giften en leningen aan hun partnerorganisaties.

Een andere rol van Stichting TitanE is om giften en leningen aan haar (ex)-partners op Ambon "door te sluizen". Doorsluizen betekent dat Stichting TitanE faciliteert door middel van het beschikbaar stellen van haar bancaire rol. De inboeking ervan is als kruispost. En niet als lening aan, door of van Stichting TitanE.

Uit gesprekken met bestuursleden en informanten op de Molukken is gebleken, dat men ervaart dat het bestuur van Stichting TitanE naast een zakelijke verantwoordelijkheid, ook een morele verantwoordelijkheid voelt en draagt. Het bestuur van Stichting TitanE heeft bijvoorbeeld regelmatig actie ondernomen in de richting van een samenwerkingspartner op Ambon, welke niet zonder gevolgen is gebleven: de samenwerking met de desbetreffende samenwerkings-partner is opgezegd.

De aantijgingen gaan er vanuit dat Stichting TitanE al of niet gedeeltelijk eigenaar is van Kamboti. Ook dit is niet juist en berust wederom op een misinterpretatie. Volgens Indonesisch recht mogen Nederlandse c.q. buitenlandse stichtingen zelfs geen aandeelhouder zijn van Indonesische bedrijven.

d. Pacific Spizes

Ook hierover kan het bestuur van Stichting TitanE kort zijn: Pacific Spizes is samenwerkingspartner van Stichting TitanE. Pacific Spizes was bereid specerijen te importeren. Het had er alle belang bij dat de kwaliteit goed is. Daarom heeft Pacific Spizes geïnvesteerd in de producent, zoals afnemers vaker investeren in hun producenten. Het zou gaan om een bedrag van tussen de €75.000 en €83.000. Stichting TitanE is wel betrokken als samenwerkingspartner, maar niet bij de besteding, laat staan in ontvangst nemen van deze middelen. Het is een zakelijke, rechtstreekse aangelegenheid tussen Pacific Spizes en Kamboti. *Ook hier is de conclusie: Stichting TitanE heeft geen leningen ontvangen en is ook partij bij het aangaan van de overeenkomsten tussen Pacific Spizes en Kamboti.*

e. Rabobank

Ook bij deze aantijging is sprake van onzorgvuldigheid. Er is geen relatie met de Rabobank. Wel is Stichting TitanE rekeninghouder bij de Rabobank.

Uit onderzoek is gebleken dat de aantijgingen kennelijk de Stichting Rabobank Foundation betreffen. Weliswaar is er een duidelijke relatie met de Rabobank, maar de Foundation opereert onafhankelijk en financiert sociale, ecologische en economische projecten in ontwikkelingslanden. In

de landen waar zij actief zijn, beschikken zij over een eigen apparaat, dat zelf en eigenstandig besluiten neemt.

Stichting TitanE onderhoudt contacten met de Foundation, geeft advies en verricht lobbyactiviteiten. Maar is op geen enkele manier partij bij financiële overeenkomsten. Sterker nog, de foundation verstrekt geen leningen en/of kredieten aan Nederlandse stichtingen voor projecten in ontwikkelingslanden. Zij doen dit rechtstreeks met bedrijven aldaar. Stichting TitanE heeft de Rabobank Foundation wel ondersteunt bij de afhandeling van een conflict over een lening: het bestuur van Stichting TitanE heeft een accountant in Jakarta ingeschakeld. Stichting TitanE heeft op basis van het accountantsrapport de medewerking aan de KPM opgezegd. *Conclusie van het bestuur van Stichting TitanE: Stichting TitanE is geen partij bij de leningen van Rabobank Foundation en Kamboti. Het is dan ook buitenproportioneel en volstrekt onzinnig om Stichting TitanE hiermee te belasten en te beschuldigen.*

f. Losse zaken

Ook zijn er zaken die gekwalificeerd kunnen worden als giften. Zo ontvangt Stichting TitanE maandelijks dan wel incidenteel giften. Ook ontving Stichting TitanE een schenking door een begunstiger, gekregen als cadeau van vrienden. De aantijgingen bestempelen deze schenking naderhand als lening ... waar nooit sprake van geweest is.

Al deze vormen van inkomsten worden overeenkomstig de aard van de schenking, vermeld en verantwoord in het jaarverslag en in het accountantsverslag.

g. Wie heeft recht op informatie

Stichting TitanE is een ANBI, een Algemeen nut beogende instelling, waarbij is geregeld hoe en op welke wijze de belastingbetaler recht heeft op inzage in de besteding van de giften.

Eindconclusie

Het bestuur van Stichting TitanE concludeert:

- Dat geen enkele beschuldiging gebaseerd is op feiten
- Dat voor de bestaande leningen overeenkomsten zijn afgesloten; deze zijn nog "lopende" leningen waarvan de aflossingen in de toekomst liggen en daardoor niet relevant voor dit onderzoek.

Tot slot

Het bestuur van Stichting TitanE betreurt de huidige gang van zaken. Zij werkt naar eer en geweten aan de verbetering van de economische positie van de boeren op de Molukken door onder meer ondersteuning te bieden aan Kamboti.

Heeft u na lezing van dit document nog vragen, dan verzoeken wij u vriendelijk deze vragen via e-mail te sturen naar <info@titane.nl>.

Het bestuur van Stichting TitanE,
i.g. Sam Pormes, voorzitter a.i.
Zwolle, 25 mei 2023.